

Maandag 23 oktober 1916.

Bij voortdoring mooi herfstweder, bewasemde zonneshijn, vochtige uitslag van den grond. Nogmaals wandeling om 10 uur. Groepen vrouwen staan hier en daar langs de Citadellaan. Schildwachten stappen heen en weder aan al de ingangen van 't Park, overal loopen Feldgrauen in de slingerpaden, patrouilleeren ruiters. Nochtans is het verkeer er aan de inwoners niet ontzegd. Stadswerklieden vegen en rakelen de roestige bladeren saam, net als in vrede-tijd, en stoppen ze in zakken en voeren die op kruiwagens weg; kindermeiden zoeken elkander op en duwen al pratend de kleine wagenwiegjes langs de aardewegen voort.

Aan de voormalige Heuvelpoort weder vele, vele vrouwengroepen, wachtend naar een mogelijke voorbijkomst van hun gevangen huisgenooten, hopen op een laatsten groet of blik, want het spreken onderweg is verboden aan ons slavenvolk...

Wat verder, waar het eenzaam is, trekt een vijftal werklieden met pakken beladen, als sluipers langs een achterpoort het Feestpaleis binnen. Vrijwilligers?

"Hoeveel zijn er vandaag gepakt?" vraagt een burgersman, die ook staat af te spieden, aan een voorbijganger.

"O, zoo velen, er schieten er bijkans geene meer over," antwoordt deze luchtelijk voortstappend.

Dat is niet waar, er loopen er nog te allen kant van elken leeftijd rond.

In de huizen heerscht verslagenheid: die vreeselijke opeischbriefjes liggen overal op tafels en op kaskens. Dinsdag, verluidt het, moeten er duizend vertrekken om in de koolmijnen te werken. Anderen beweren: om tegen hun eigen volk te vechten, en weder anderen om te dienen als borstweering voor den vijand, in geval de bondgenooten zouden binnenkomen.

Intusschen naaien en verstellen de vrouwen de plunje van hun opgeroepen echtgenoot of zoon. Gisteren zat er eene, waarvan een ooggetuige — hij was in haar woonkamertje — mededeelt, dat ze schier haar werk niet kon zien, de tranen botsten uit hare oogen er op. De man lag te bed: 't bericht van zijn nakende aanhouding was aan zijn hart geslagen. Hun vierjarig meisje rijgde aandachtig gekleurde pareltjes aan een snoertje...

Elke opgeëischte hoeft onder ander twee sarges mede te dragen, een paar waterdichte schoenen, een ondoordringbaren regenmantel, enz. De kosten worden beraamd op honderd vijftig frank. Deze zullen de steden of gemeenten moeten voorschieten; maar de sommen zullen teruggegeven worden bij afkorting op de loonen van 't werkvolk. Dat loon bedraagt door de onwilligen dertig pfenning, naar ik hoor.

Des zaterdags loopen er steeds Feldgrauen in overgroot getal door Gent: ze rusten hier den zondag uit. In alle woningen smart, in alle straten optrekkenden, aan alle uitdeelpoorten, menschen met kruiken en keteltjes om soep. In alle open autos officieren, fiks en blozend in lichtgrijs, met gele of roode banden rondom den hoed, met zilver of goudgalons op de schouders. Ze worden eerbiedvol begroet door donkergrijze soldaten, de nederige hulde onachtzaam beantwoordend door een even aanduiden der rechter slaap. De arme vrouwen zijn meest alle mager, verwaarloosd en vroeg verouderd, leelijk van verwrongen trekken en roodbekreten oogen.

Snippers van opgevangen gesprekken binst den wandeltocht: 'Hoever hebt ge mogen meegaan?' — "nie verder dan tot aan de brug." -

"Het liep achter hem, mijn gemoed kwam vol, dat dutseken, wa kon hij anders doen, dan 't ne keer oppakken. — En schande, en eeuwige schande, 't roept wrake tot den hemel... handelen lijk mee beesten... Azoo allemaal moeten eindigen mee ulder te geven. — De garde

civiek ook. — wa da ge gelooft, de ondersteunden alleen. — De burgemeester, Anseele, schurken zijn 't. — Hun geleende broodjes zullen later wel thuishkomen. — Steenen zijn in zijn auto gesmeten. — Wel besteed."

En aldus spreekt de lijdende bevolking haar zielesmart, den oproer tegen hare verdrukking en haar roekeloos-misprijzend oordeel uit.

Virginie **LOVELING** (« *In oorlogsnood* »)